

28 O 328/08

Afsagt den 20.03.2009

Stefan, justitssekretær
som retssekretær

Landsretten i Köln

I FOLKETS NAVN

Dom

I retssagen

EMITEC Gesellschaft für Emissionstechnologie mbH, repræsenteret ved direktørerne Wolfgang Maus og Andreas Aumüller, Hauptstr. 128, D-53797 Lohmar,

sagsøger,

v/ advokatkontoret Bird & Bird, Taunusanlage 1,
D-60329 Frankfurt,

m o d

Andreas Mayer, Ingenieurbüro TTM Mayer, Fohrhöhlzistr. 14 B, CH-5443 Niederrohrdorf, Schweiz,

sagsøgte,

v/ advokatkontoret Caspers Mock, Rudolf-Virchow-Straße 11, D-56073
Koblenz

på grund af: offentliggjort udtalelse

har den 28. afdeling for civile sager ved landsretten i Köln
efter et mundtligt retsmøde den 7.1.2009
ved retsformand i landsretten Reske, landsretsdommer Büch og dommer Kozina
afsagt følgende dom:

Sagsøgte frifindes.

Sagens omkostninger pålægges sagsøger.

Denne dom er foreløbig eksigibel mod en sikkerhedsstillelse på 120 % af det beløb, der skal fuldbyrdes.

S A G S F R E M S T I L L I N G:

Parterne strides om, hvorvidt sagsøgte har lov til at fremsætte de udtalelser, som er faldet i forbindelse med rapporteringen for den tyske Forbundsdays trafik- og miljøudvalg om hans virke som ekspert vedrørende rensning af udstødningsgasser fra dieselmotorer. Der er tale om udtalelser, som sagsøgte har fremsat i ZDF's udsendelse "Frontal 21" den 27.11.2007 (bilag K 2) og i Financial Times Deutschland den 07.03.2008 ("Mørk sod fra dyre filtre"), også offentliggjort på www.boerse-online.de (bilag K 4).

Sagsøger udvikler, producerer og sælger katalysatorer og sodfiltre til motorkøretøjer. Sagsøger hører ifølge eget udsagn til de førende producenter på verdensmarkedet inden for dette område. Sagsøger tilbyder bl.a. også de såkaldte åbne filtersystemer ("Nebenstromtiefbettfilter"), der i Tyskland for det meste anvendes som filtre, der eftermonteres.

Sagsøgte har i Schweiz siden 1990 drevet prøvelaboratoriet TTM Technik Thermische Maschinen, efter at han allerede i begyndelsen af 70'erne havde specialiseret sig inden for de specielle spørgsmål vedrørende opladning og rensning af udstødningsgasser fra dieselmotorer i motorkøretøjer. Han er anerkendt som en af de førende videnskabelige eksperter inden for rensning af udstødningsgasser fra dieselmotorer, især eliminering af de kræftfremkaldende ultrafine partikler, og rådgiver flere nationale miljømyndigheder samt Europa-Kommissionen. I sommeren 2006 undersøgte sagsøgte på vegne af det tyske miljøministerium og den tyske miljøstyrelse effektiviteten af fire såkaldte åbne filtersystemer. I den forbindelse undersøgte han også et åbent sodfilter, som sagsøger har fremstillet. I sin rapport konstaterede sagsøgte endelig, at tre af disse filtersystemer og således også det af sagsøger producerede system under bestemte kørselscykler har en udskilningsgrad for partikelmassen på langt mindre end 30 % (jf. bilag K 10).

Inden for rensning af udstødningsgasser fra dieselmotorer skelner man mellem såkaldte åbne og lukkede sodfiltersystemer. Lukkede filtersystemer behøver en særdeles fin afstemning med motorstyringen eller en separat regenerationsanordning. Lukkede filtersystemer opnår ved en korrekt funktion en virkningsgrad, som jævnligt ligger over 99 %. I forhold til det holder åbne filtersystemer kun en brøkdel af den sodmængde tilbage, som et lukket system udfiltrerer. Åbne filtersystemer til motorkøretøjer er blevet kritiseret i medierne, da enkelte udbydere solgte ineffektive filtre, som allerede svigtede efter kort tid, eller som knap nok var i stand til at foretage en udskilning. Det tyske forbundskontor for motorkøretøjer (Kraftfahrzeugbundesamt) ophævede derfor i november 2007 den generelle driftstilladelse for hovedparten af de "åbne" sodpartikelfiltre, der udbydes som eftermonteringssystemer. Ca. 40.000 personbiler, hvor indehaverne havde eftermonteret et af disse åbne filtersystemer, var i fare for at måtte holde stille. I forbindelse med rapporteringen blev også de ansvarlige tilsynsmyndigheder og deres medarbejdere udsat for kritik. Til debat var to politiske indgangsvinkler, for det første den indgangsvinkel, som Tyskland havde, nemlig at fremme både åbne og lukkede filtersystemer i skattemæssig henseende, og for det andet den indgangsvinkel, som f.eks. Schweiz havde, nemlig kun at fremme lukkede filtersystemer i skattemæssig henseende.

I sin egenskab af kontrollant for udstødning af udstødningsgasser udtalte sagsøgte sig i et TV-interview samt i en avisartikel om effektiviteten af filtre, som eftermonteres. I ZDF's udsendelse "Frontal 21" den 27.11.2007 udtalte sagsøgte sig efter indledningen:

"Her i det schweiziske prøvelaboratorium TTM Maier var der på vegne af miljøstyrelsen i sommeren 2006 blevet testet fire sodfiltre. Resultat: Det hele var noget skidt, ingen filtre arbejder som det var krævet"

som følger:

"Man må desværre sige, at alle disse filtre egentlig med hensyn til deres udskilningsevne langt fra opfylder de forventninger, som var stillet. I nogle tilfælde var udskilningen nul, og i andre tilfælde blev der sågar blæst sod ud, som forinden var blevet lagret."

Sagsøger påbød derpå ved skrivelse af 06.12.2007 sagsøgte at undlade at fremsætte sådanne udtalelser, men fulgte så ikke op på sagen.

Den 07.03.2008 fremkom der i Financial Times Deutschland samt på <http://www.ftd.de> en artikel med overskriften "Mørk sod fra dyre filtre", som internetsiden <http://www.boerse-online.de> også berettede om. I denne artikel kritiserede sagsøgte såkaldte åbne sodfiltersystemer. Han udtalte sig eller blev citeret som følger:

"De fleste af de filtre, som eftermonteres, fortjener ikke denne betegnelse. De filtrerer kun ganske beskedne mængder af sod fra udstødningsgassen, for det meste lagrer de den kun."

(...)

Mayer havde ved målinger i sit schweiziske prøvelaboratorium i årene 2006 og 2007 leveret de første tegn på, at en del af de sodfiltre, som er monteret i Tyskland, ikke opfylder de krav, der er stillet i lovgivningen.

(...)

Teknikeren advarede imod, at de simple sodfiltre efterhånden vil blive tilstoppet. *"Ved drift under forhøjet tryk kan motorerne overophede, og f.eks. udstødningsventilerne kan blive beskadiget"*. Selv om disse filtre er godkendt i Tyskland, indebærer de en tikkende bombe for bilisterne. *"Det vil blive meget værre end hvad der hidtil er kendt."*

(...)

"Disse systemer reducerer i ny stand sodudstødningen ifølge den officielle afleveringstest med 30 %, dog i virkeligheden for det meste langt mindre. Ægte partikelfiltre, de såkaldte lukkede systemer, kan derimod reducere udstødningen af de ultrafine partikler, som er farlige for mennesket, med mere end 99 %."

(...)

"Derfor er en eftermontering af disse [lukkede (rettens anm.)] systemer på ældre personbiler særdeles dyre, og ofte kan en eftermontering sågar ikke foretages."

(...)

"I Schweiz har man med god begrundelse besluttet ikke at kræve en eftermontering på ældre personbiler. I stedet koncentrerer man sig her om at foretage en eftermontering af særdeles gode filtre på lastbiler. Mængdemæssigt giver det, hvad angår en reducere af finstøvelastningen, langt mere for langt færre penge."

På grund af artiklen påbød sagsøger ved skrivelse af 01.04.2008 på ny sagsøgte at undlade at fremsætte sådanne udtalelser og forlangte under trussel om straf, at sagsøgte senest den 04.04.2008 afgiver en undladelserklæring. Dette afviste sagsøgte ved skrivelse af 25.04.2008.

Med sit søgsmål forfølger sagsøger nu undladelser-, oplysnings- og skadeserstatningskrav i forbindelse med de ovenstående citerede offentliggjorte udtalelser fra sagsøgte. Sagsøger påstår, at bilproducenterne køber de af sagsøger fremstillede katalysatorer og sodfiltre og monterer dem forkert i deres seriekøretøjer. Sagsøger påstår desuden, at sagsøgers åbne filtersystemer opfylder de tekniske og af myndighederne stillede krav til en generel driftstilladelse fra TÜV Hessen og har en særlig høj grad af effektivitet. Sagsøger mener, at der, hvad angår de udtalelser, som sagsøgte er fremkommet med, er tale om usande påstande om faktiske forhold, ved hvilke der er grebet ind i sagsøgers etablerede og udøvede erhvervsvirksomhed. Sagsøger er af den opfattelse, at sagsøgte giver indtryk af, at samtlige eftermonteringsfiltre på det tyske marked - og dermed også de af sagsøger fremstillede produkter - ikke har nogen virkning.

Sagsøger nedlægger påstand om,

1. at sagsøgte tilpligtes - ved undgåelse af en bøde på op til EUR 250.000,00, subsidiært hæfte eller hæfte indtil 6 måneder - at undlade generelt at påstå, udbrede, lade påstå og/eller lade udbrede, at eftermonteringsfiltre for dieselpartikler til motorkøretøjer ikke har nogen virkning, hvis der ikke samtidig gøres opmærksom på, at de af EMITEC fremstillede eftermonteringsfiltre har en høj grad af effektivitet;
2. at sagsøgte tilpligtes at oplyse sagsøger om de i pkt. 1 nævnte handlinger med angivelse af udbredelsesrummet, adressaterne, udbredelsen og varigheden af udbredelsen siden den 01.10.2007;
3. at anerkende, at sagsøgte har pligt til at erstatte sagsøger den skade, som allerede er indtrådt for sagsøger ved de i pkt. 1 anførte handlinger og/eller i fremtiden vil indtræde;
4. at sagsøgte tilpligtes til sagsøger at betale et beløb på EUR 3.914,80 med tillæg af renter på 5 procentpoint over basisrentesatsen siden anlæggelsen af retssagen.

Sagsøgte nedlægger påstand om

frifindelse.

Sagsøgte bestrider med manglende viden eksistensen af en generel driftstilladelse for et åbent EMI-TEC-sodfilter samt det forhold, at sagsøgers produkter skulle have en særlig grad af effektivitet. Han anfægter påstand 1 under henvisning til, at der ikke kan være et krav, ifølge hvilket han er nødt til at gøre reklame for sagsøger. Han gør desuden gældende, at han ikke generelt har udtalt sig om ethvert åbent filtersystem, men kun om de fire systemer, som han har testet. Han gør endvidere gældende, at så vidt hans udtalelser skulle have et sandhedsindhold, så er de sande. Endelig har sagsøger ikke kompetence til at anlægge retssag, da sagsøger ikke sælger filtersystemer til forbrugere. Også et virksomhedsrelateret indgreb fra sagsøgte side kommer ikke i betragtning, da der kun er øvet en generel kritik af systemet. Men især er der med hensyn til hans udtalelser tale om en vel-funderet og differentieret kritik fra en fagmand. Denne kritik er ikke virksomhedsrelateret, da den ikke direkte er rettet mod sagsøgers virksomhed, men generelt er rettet mod systemet. Sagsøger er her ikke berørt på anden vis end de mange virkelige udbydere af disse produkter.

Hvad angår de yderligere detaljer om situationen og sagens stilling, henvises der til det fremførte indhold i de dokumenter, som parterne har udvekslet, og til de af dem indleverede dokumenter, som har været behandlet på det mundtlige retsmøde.

P R Æ M I S S E R:

Sagen er grundløs.

Uagtet det spørgsmål, om sagsøger overhovedet er berørt af de offentliggjorte udtalelser, er den udtalelse, som er tilskrevet sagsøgte i påstand 1), således hverken åbent eller skjult blevet fremsat som en påstand om faktiske forhold. Der er snarere tale om lovlige meningsytringer. Heraf følger, at der heller ikke tilkommer sagsøger de oplysnings- og skadeserstatningskrav, som endvidere er gjort gældende. I det enkelte gælder følgende:

I.

Også under hensyntagen til det forhold, at sagsøgte inddrog et produkt fra sagsøger i sin undersøgelse, er sagsøgers berørthed tvivlsom, især da sagsøger ikke er blevet nævnt med navns nævnelse. Ved en kritik af varer er det ikke automatisk enhver producent, der kan betragtes som berørt. Hvis redegørelsen nemlig vedrører en vareart, er producenterne generelt ikke at betragte som berørt, fordi den af den tyske højesteret (BGH) krævede "tætte relation" mellem udtalelsen og den berørtes forhold mangler (jf. BGH NJW 1963, 1871; Burkhardt i Wenzel, Das Recht der Wort- und Bildberichterstattung, marginnote 12.52). Andet fremgår heller ikke af den omstændighed, at de dieselpartikelfiltre, som sagsøger producerer, sælges til en række bilproducenter i ind- og udland, og at sagsøgers markedsandel burde være betydelig. Dette kan man imidlertid lade stå hen, fordi søgsmålet også af andre årsager viser sig at være grundløs.

II.

1.

a)

Der tilkommer ikke sagsøger et undladelseskrav mod sagsøgte vedrørende den i påstand 1 nævnte udtalelse, fordi sagsøgte hverken åbent eller skjult er fremkommet med den på denne måde og med dette meningsindhold. Den erklæring,

at eftermonteringsfiltre for dieselpartikler til motorkøretøjer ikke har nogen virkning

er ikke udtrykkeligt blevet fremsagt af sagsøgte, og derfor er der heller ikke behov for en præciserende tilføjelse med henblik på sagsøger. Sagsøgte har kun udtalt, at alle de åbne filtre, som han har testet, med hensyn til deres udskilningsevne langt fra opfylder de forventninger, som var stillet, og at de fleste af de eftermonterede åbne filtre ikke fortjener den betegnelse, som de har fået. Sagsøgte erklærede desuden, at de åbne filtersystemer reducerer soden med langt mindre end 30 %.

Den i påstand 1 nævnte udtalelse har sagsøgte heller ikke fremsat skjult. Hvad angår læsernes indtryk, må man skelne mellem en meddelelse af enkelte fakta, hvoraf læseren selv kan og skal udlede egne konklusioner med hensyn til selve sagen, og det egentlige "skjulte" udsagn fra forfatteren, hvormed forfatteren ved samspillet mellem de åbne udtalelser fremsætter et ekstra selvstændigt udsagn om sagen eller fremlægger det for læseren som en uafviselig konklusion. Kun i sidstnævnte tilfælde kan det "skjulte" udsagn ligestilles med en "åben" påstand fra den, der udtaler sig. Ved en accept af sådanne "skjulte" udsagn er der imidlertid behov for en særlig tilbageholdenhed for ikke ensidigt at forrykke spændingsfeltet mellem den ligestillede beskyttelse af ære og friheden til at øve kritik på bekostning af sidstnævnte og under krænkelse af artikel 5, stk. 1, 1. punktum, i den tyske grundlov (GG) (OLG Köln, NJW-RR 1998, 1175). Fortolkningen skal holde sig til teksten og den ved teksten fastlagte tankegang og i den forbindelse tage de målestokke, som direkte følger af teksten, som grundlag, og således må der ikke bare af det generelle negative indtryk, som fremgår af flere ufordelagtige enkelte udsagn, udledes et ekstra udsagn med et selvstændigt indhold af kendsgerninger (BGH NJW 1980, 2801). Forfatteren må kun forelægge fakta for læseren, som han kan forholde sig til, og kan ikke forpligtes til at hindre herved satte ansatser til videretænkning med hensyn til et sagsforhold, som ikke er blevet påstået af ham, f.eks. fordi det ikke har gået for sig på denne måde eller ikke kan verificeres (BGH NJW 1980, 2801). Det skal ikke kun tillades forfatteren af en kritisk rapport at gøre det muligt for adressaten at drage egne konklusioner eller "at tænke videre"; også den myndige adressat skal have mulighed for selv at bedømme situationen og selv at drage konklusioner af de kendsgerninger, som er blevet præsenteret for ham - dette svarer i sidste ende til den i den tyske grundlovs artikel 5, stk. 1, 1. punktum, forankrede ret til uhindret at få oplysninger fra almindeligt tilgængelige kilder (Scheuch i juris Praxis Report - BGH ZivilR 9/2004, anm. 4). Forfatteren må på den anden side ikke selv - "skjult" - være med til at forelægge dette ekstra sagsforhold for læseren, f.eks. ved tydelige henvisninger, hvormed han fratager læseren en konklusion (BGH NJW 1980, 2801).

Den antagelse, at den i påstand 1 nævnte udtalelse fra sagsøgtens side blev fremsat skjult, holder derfor ikke alene af den grund, at sagsøgte i ZDF's udsendelse oplyste, at udskilningen i nogle tilfælde var lig nul. Heraf følger ikke den uafviselige konklusion, at dette altid var tilfældet, for sagsøgte anvendte bevidst udtrykket "i nogle tilfælde" i stedet for "i alle tilfælde". I artiklen oplyste sagsøgte sågar, hvor effektive såkaldte lukkede filtersystemer var til forskel fra åbne systemer, således at der nu her virkelig ikke kan være tale om en uafviselig konklusion på den udtalelse, som er nævnt i påstand 1. Såfremt tv-seeren eller læseren alligevel skulle komme frem til den konklusion, at samt-

lige eftermonteringsfiltre for dieselpartikler til motorkøretøjer er uden virkning, beror dette i givet fald på hans egne konklusioner, således at dette indtryk ikke kan tillægges sagsøgte. Det samme gælder for det indtryk, at åbne eftermonteringsfiltre for dieselpartikler til motorkøretøjer er uden virkning, for også disse tillagde sagsøgte udtrykkeligt en, om end kun særdeles ringe virkningsgrad. Sagsøgte erklærede ganske vist, at sodudstødningen for det meste var langt mindre end 30 %, men ved at anvende ordet "for det meste" gjorde han det imidlertid klart, at dette ikke altid er tilfældet; desuden blev det i artiklen præciseret, at kun en del af de sodfiltre, som er monteret i Tyskland, ikke opfylder de lovmæssige krav. Endelig erklærede sagsøgte, at de testede systemer kun filtrerer ganske beskedne mængder. Også dette er i strid med antagelsen af, at systemerne er helt uden virkning.

Den tyske forfatningsdomstols (BVerfG) retspraksis for undladelse af flertydige udtalelser (BVerfG NJW 2006, 207) - "IM-Sekretär"-Stolpe) kan ganske vist også tilsvarende anvendes på udtalelser, som giver et bestemt indtryk (jf. OLG Köln NJW-RR 2007, 43), således at et krav på en fremtidig undladelse af en flertydig meningsytring ikke alene bortfalder, fordi den også rummer mulighed for en anden fortolkning, som ikke medfører en krænkelse af en personlighed. Men i dette tilfælde er der imidlertid ikke tale om en anden fortolkning, som kunne føre til det skjulte udsagn fra sagsøgte om, at eftermonteringsfiltre for dieselpartikler generelt eller åbne eftermonteringsfiltre for dieselpartikler specielt er uden virkning.

b)

Der foreligger heller ikke en risiko for en første krænkelse med hensyn til den i påstand 1 nævnte udtalelse fra sagsøgtes side. Der opstår ganske vist allerede et krav på undladelse, når den første krænkelse er tilstrækkeligt nært forestående (Medicus i Münchener Kommentar zum BGB, 4. oplag 2004, § 1004, margenote 95), men en sådan nært forestående situation for den samlede udtalelse, som er nævnt i påstand 1, antages ikke. Sagsøgte differentierer i sine hidtidige udtalelser mellem de forskellige former for eftermonteringsfiltre for dieselpartikler, nemlig mellem såkaldte åbne og lukkede filtersystemer. Sagsøgte går sågar udtrykkeligt ind for sidstnævnte, og dermed bortfalder allerede i den henseende risikoen for en første krænkelse med hensyn til det udsagn, som er nævnt i påstanden. Men også hvad angår de såkaldte åbne filtre, har sagsøgte hidtil fremsat differentierede udsagn; de testede filtre opfyldte ganske vist ikke de forventninger, som var stillet, og i nogle tilfælde var udskilningen lig nul, men heraf kan det modsætningsvist sluttes, at dette netop kun i nogle tilfælde var forekommet og ikke i alle. Retten kan ikke se en grund til, hvorfor sagsøgte fremover skulle afvige fra sine differentierede udsagn om eftermonteringsfiltre for dieselpartikler og helt generelt skulle betegne dem som værende uden virkning, især da han indtil videre udtrykkeligt også har tillagt åbne filtersystemer en, om end kun særdeles ringe virkningsgrad. Desuden nævnte sagsøgte over for Financial Times Deutschland, at der netop findes langt bedre filtre fra tyske producenter.

Da den udtalelse, som er omfattet af påstand 1, ifølge den relevante forståelse, som en gennemsnitsmodtager har, ikke er blevet fremsat af sagsøgte, bortfalder der i den henseende også et krav på oplysning. Det samme gælder for et skadeserstatningskrav, således at også kravet om anerkendelse i påstand 3 er ubegrundet. Endelig tilkommer der af samme årsag og på grund af den manglende risiko for en første krænkelse ikke sagsøger et krav mod sagsøgte på godtgørelse af sagsøgers udgifter til påbuddet om undladelse forud for retssagen.

2.

Også selv om påstanden under hensyntagen til de hidtidige dokumenter fra sagsøger og til resultatet af det mundtlige retsmøde skulle blive fortolket på en sådan måde, at kun en undladelse af de udtalelser, som sagsøgte rent faktisk har fremsat i tv-reportagen og i artiklen, var omfattet, ville alle de krav, som er gjort gældende, ikke foreligge. I henhold til § 824, stk. 1, i BGB eller §§ 823 og 1004 i BGB tilkommer der heller ikke sagsøger et undladelleskrav mod sagsøgte i henseende til de faktisk fremsatte udtalelser. Udtalelserne skal modsat sagsøgers opfattelse opfattes som tilladelige værdidomme.

Til afgrænsning fra påstande om faktiske forhold er værdidomme præget af et subjektivt forhold fra den, der udtaler sig, til indholdet i hans udsagn samt kendetegnet ved elementer af en stillingtagen og en mening og kan derfor ikke karakteriseres som sande eller usande (BGH NJW 1999, 2736). Såfremt en udtalelse, hvor kendsgerninger og meninger sammenblandes, på afgørende vis er præget af elementer af en stillingtagen og en mening, beskyttes den som værdidom og meningsytring i fuldt omfang af den fundamentale rettighed i den tyske grundlovs artikel 5 I (BGH NJW 2002, 1192). Den slutning, som den sagkyndige drager af sin rapport, er som regel en værdidom og ikke en påstand om at være en kendsgerning (BGH NJW 1999, 2736).

Indholdet i den udtalelse, som sagsøgte rent faktisk har fremsat, er lille; der er essentielt tale om en værdidom, og dermed bortfalder § 824 i BGB som relevant bestemmelse i sagen. Sagsøgte giver kun udtryk for sin subjektive skuffelse over, at de filtersystemer, som han har undersøgt, ikke opfylder de forventninger, som han har stillet, og derfor egentlig ikke fortjener betegnelsen "filter". Her er der tale om en gengivelse af sagsøgtes personlige mening, som er baseret på en konklusion. De faktiske undersøgelsesforløb træder i baggrunden bag det fundne resultat.

I henhold til § 823, stk. 1, i BGB smh.m. § 1004 i BGB analogt tilkommer der heller ikke sagsøger et undladelleskrav mod sagsøgte i henseende til de udtalelser, som faktisk er blevet fremsat. De faktiske fremsatte udtalelser griber i hvert fald ikke ulovligt ind i sagsøgers etablerede og udøvede erhvervsvirksomhed.

Erhvervsvirksomheden må principielt tage den udfordring op, som ligger i en kritik af dens arbejde (jf. BGH NJW 1976, 620 m.m.). Det beskyttede retsgode, som ligger i sagsøgers erhvervsvirksomhed, skal sammenholdes med sagsøgtes ytringsfrihed i henhold til artikel 5 i GG, som netop beskæftiger sig med sagsøgers varer og gør krav på offentlighedens interesse i information om disse varer. Hvis der er tale om et bidrag til en intellektuel kamp mellem meninger i et spørgsmål, som i væsentlig grad vedrører offentligheden, så indebærer formodningen principielt, at det er tilladt med fri tale. Ved bedømmelsen af en vurderende kritik af erhvervmæssige ydelser er den, der påberåber sig sin ret til ytringsfrihed, ganske vist forpligtet til nøje at undersøge, om han med sine udtalelser forlader grundlaget for sagligt set retfærdig kritik i forhold til den pågældende og opnåede modtagerkreds, som har tillid til redegørelsens objektivitet. Såfremt den sagkyndige undersøgelse imidlertid blev foretaget på neutral og objektiv vis, skal der tillades et betydeligt spillerum, hvor grænsen hovedsagelig afhænger af omstændighederne i den enkelte situation. Disse grænser for tilladt kritik kan i det enkelte tilfælde være meget vide, for betydningen af den fundamentale ret, som er sikret i den tyske grundlovs artikel 5, stk. 2, må ikke vurderes for lavt, når der træffes afgørelse om krav, som udledes af nedsættende vurderinger af erhvervmæssige ydelser eller hændelser (BGH NJW 1976, 620).

Sagsøgtens udsagn udgør bidrag til den offentlige debat, om og hvordan såkaldte åbne filtersystemer skal fremmes i skattemæssig henseende. Her er der tale om et spørgsmål, som i væsentlig grad vedrører offentligheden, især efter at den generelle driftstilladelse for mange åbne filtersystemer på den ene side efterfølgende igen var blevet frataget og der på den anden side er stadig flere byer som f.eks. Köln, som etablerer en miljøzone, hvor det for mange motorkøretøjers vedkommende kræves, at de får eftermonteret et sodfilter for at kunne køre dér. Sagsøgte opfordrer i den forbindelse til principielt kun at fremme såkaldte lukkede filtersystemer i skattemæssig henseende, selv om der er tale om mindre styktal, i stedet for at lade så mange motorkøretøjer som muligt få eftermonteret åbne filtersystemer. Han bidrager desuden til forbrugeroplysning, idet han sammenligner de åbne systemer med de lukkede. Den undersøgelse, som sagsøgte foretog på objektiv vis, foregik neutralt. Det er i ytringsretlig henseende tilladt, at sagsøgte giver udtryk for den mening, at de testede åbne filtersystemer ikke opfylder de forventninger, som han havde stillet, hvis disse under bestemte kørselscykler har en udskilningsgrad for partikelmassen på langt mindre end 30 %. Hans kritik af de åbne filtersystemer er i betragtning af de langt mere effektive lukkede systemer sagligt begrundet.

Også med henblik på den tilladte meningsytring fra sagsøgtens side bortfalder der et krav på skadeserstatning vedrørende de faktisk fremsatte udtalelser, således at der med henblik på dette heller ikke kommer et krav om oplysning på tale. Endelig har sagsøger af samme grund heller ikke noget krav mod sagsøgte på godtgørelse af sine udgifter til påbuddet om undladelse forud for retssagen.

III.

De processuelle afgørelser vedrørende sagsomkostninger og sikkerhedsstillelse beror på § 91, stk. 1, og § 709 i ZPO.

Sagsgenstandens værdi: EUR 500.000

Reske   Büch   Reske

Dommer Kozina er på grund af midlertidig forflyttelse hindret i at underskrive.

Udfærdiget

Stempel: Landsretten i Köln

Stefan
Justitssekretær
som retssekretær